

CENTRUL DE RESURSE
JURIDICE

PROGRAMUL DE COOPERARE ELVEȚIANO-ROMÂN
SWISS-ROMANIAN COOPERATION PROGRAMME

SPEȚA nr. 2	
Locație (denumirea și adresa centrului)	Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Periam, Jud. Timiș
Echipa CRJ care a colectat speța	Cezara Prepeliță, Andrada Antofie, av. Roxana Covrig
Data colectării	06 – 08 noiembrie 2017
Beneficiarul speței	☐ Beneficiar al centrului ☒ Angajat al centrului
Speța	<p>Procedura privind decesele beneficiarilor aflați în centre/instituții – obligativitatea efectuării autopsiei.</p> <p>Starea de fapt:</p> <p>1. Legislația prevede obligativitatea efectuării unei autopsii, atunci când survine decesul unui beneficiar aflat în centrele/instituțiile prevăzute de art. 2 din Legea nr. 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități. Au fost întâlnite situații în care aparținătorii beneficiarilor s-au opus vehement efectuării acestei autopsii, exprimându-și în mod neechivoc refuzul în acest sens. Motivele beneficiarilor sunt de ordin religios, dorindu-și să îl înmormânteze pe beneficiar conform riturilor creștinești.</p> <p>2. Există situații când beneficiarul a fost diagnosticat cu o boala incurabila, spre exemplu cancer-metastatic. Este cunoscută evoluția și finalitatea acestei boli, iar din moment ce acest diagnostic a fost consemnat în documente medicale, înainte de a surveni decesul beneficiarului, se mai impune efectuarea unei autopsii pentru depistarea cauzei morții? Mai poate fi considerat acest deces ca fiind o "moarte suspectă"?</p> <p>Problema cu care se confrunta:</p> <p>1. Cum se poate evita efectuarea unei autopsii, în situația în care aparținătorii beneficiarului își exprimă refuzul cu privire la efectuarea acesteia?</p> <p>2. Mai este necesară efectuarea unei autopsii atunci când cauza decesului este cunoscută de dinainte? Spre exemplu, atunci când un beneficiar a fost diagnosticat cu cancer – metastatic, iar în scurt timp de la aflarea diagnosticului aceasta decedează, se mai impune efectuarea unei autopsii?</p> <p>3. Șeful de centru are obligația de a înștiința organele judiciare, pentru ca acestea să procedeze la deschiderea unui dosar penal care ca obiect cercetarea infracțiunii de moarte</p>

	<p>suspectă. În cadrul acestui dosar, procurorul va dispune efectuarea unei autopsii. Ce se poate face în situația în care organele judiciare refuză să dea curs solicitării șefului de centru și nu deschid dosarul penal, întrucât apreciază că, decesul într-un centru/instituție, nu presupune o moarte suspectă, conform Codului de procedură penală?</p>
<p>Soluție</p>	<p>1. Răspunsul la prima întrebare:</p> <p>Pentru a da un răspuns la această întrebare, este necesar să facem o analiză asupra mai multor texte legale, astfel:</p> <p>Art. 185 C.proc.pen. prevede: <i>Autopsia medico-legală</i> (1) <u>Autopsia medico-legală se dispune de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, în caz de moarte violentă ori când aceasta este suspectă de a fi violentă sau când nu se cunoaște cauza morții ori există o suspiciune rezonabilă că decesul a fost cauzat direct sau indirect printr-o infracțiune ori în legătură cu comiterea unei infracțiuni. (...)</u> (2) Procurorul dispune de îndată efectuarea unei autopsii medico-legale <u>dacă decesul s-a produs în perioada în care persoana se află în custodia poliției, a Administrației Naționale a Penitenciarelor, în timpul internării medicale nevoluntare sau în cazul oricărui deces care ridică suspiciunea nerespectării drepturilor omului, a aplicării torturii sau a oricărui tratament inuman.</u> (3) Pentru a constata dacă există motive pentru a efectua autopsia medico-legală, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate solicita opinia medicului legist. (4) Autopsia se efectuează în cadrul instituției medico-legale, potrivit legii speciale. (5) La efectuarea autopsiei medico-legale pot fi cooptați și specialiști din alte domenii medicale, în vederea stabilirii cauzei decesului, la solicitarea medicului legist, cu excepția medicului care a tratat persoana decedată. (6) Cu ocazia efectuării autopsiei medico-legale pot fi utilizate orice metode legale pentru stabilirea identității, inclusiv prelevarea de probe biologice în vederea stabilirii profilului genetic judiciar. (7) Organul de urmărire penală trebuie să încunoștințeze un membru de familie despre data autopsiei și despre dreptul de a desemna un expert independent autorizat care să asiste la efectuarea autopsiei. (...)</p> <p>Art. 35 din Normele procedurale privind efectuarea expertizelor prevăzute de Ordinul 1134/C/2000 prevede: (2) Autopsia medico-legală a cadavrului se efectuează <u>la solicitarea organelor judiciare, numai de către medicul legist, fiind obligatorie în următoarele cazuri:</u> 1. moarte violentă, chiar și atunci când există o anumită perioadă între evenimentele cauzale și deces; 2. <u>cauza morții nu este cunoscută;</u> 3. <u>cauza morții este suspectă. Un deces este considerat moarte suspectă în următoarele situații:</u> c) deces care survine în timpul unei misiuni de serviciu, în incinta unei întreprinderi sau instituții; d) deces care survine în custodie, precum moartea persoanelor aflate în detenție sau private de libertate, decesele în spitalele psihiatrice, decesele în spitale penitenciare, în închisoare sau în arestul poliției, moartea asociată cu activitățile poliției sau ale armatei în cazul în care decesul survine în cursul manifestațiilor publice sau orice</p>

deces care ridică suspiciunea nerespectării drepturilor omului, cum este suspiciunea de tortură sau oricare altă formă de tratament violent sau inuman; - este pe deplin aplicabil acestei spețe.

(...)

(3) Autopsia cadavrului, respectiv a părților de cadavru sau a pieselor scheletice, se efectuează numai în cazul în care organele judiciare pun la dispoziție medicului legist:

- a) ordonanța procurorului sau încheierea instanței de efectuare a autopsiei, care conține obiectivele acesteia;
- b) procesul-verbal de cercetare la fața locului;
- c) copia de pe foaia de observație clinică completă, în cazul persoanelor decedate în cursul spitalizării.

Termenul de persoane "private de libertate" este definit în **Legea nr. 35/1997** privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, la **art. 292, alin. (1) raportat la alin (3) lit.j**, articole care prevăd următoarele dispoziții:

"(1) În înțelesul prezentei legi, prin loc de detenție se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia".

"(3) În sensul prezentei legi, sunt locuri de detenție sau, după caz, locuri în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii următoarele:

- j) orice alt loc care îndeplinește condițiile prevăzute la alin. (1) sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială".**

Așadar, în cazurile enumerate mai sus, este obligatorie efectuarea unei autopsii, precum și emiterea unui certificat medical constatator al decesului de către medicii legiști, **orice alți medici având obligația de a refuza emiterea certificatului constatator.**

Toate aceste dispoziții legale, care se referă la obligativitatea efectuării autopsiei în cazul decesului într-un centru/instituție, au rolul de a proteja beneficiarii de abuzurile personalului.

În acest context, neinterpretarea strictă a legislației ar avea ca efect "slăbirea" rigurozității procedurii care trebuie efectuată în cazul decesului unui beneficiar. Aceste dispoziții legale sunt de strictă interpretare, tocmai pentru a exista o transparență în ceea ce privește cauza decesului, pentru a nu exista îndoieli cu privire la îngrijirea acordată beneficiarilor și, poate cel mai important, pentru a se putea semnală eventualele tratamente inumane, agresiuni la care ar putea fi supuși rezidenții centrului. Respectarea procedurii în cazul unui deces ar duce la identificarea oricăror măsuri abuzive, a oricăror acte de tortură care sunt aplicate beneficiarilor, pedepsirea persoanelor care se fac vinovate de aceste fapte, iar, în timp, eliminarea acestor abuzuri din sistem.

Nu se poate renunța la efectuarea autopsiei în cazul decesului beneficiarilor, având în vedere intenția legiuitorului, care a fost de a verifica și înlătura orice abuz/agresiune asupra beneficiarilor, iar în cazul identificării unei astfel de situații, pedepsirea vinovatului.

	<p>2. Răspunsul la a 2-a întrebare:</p> <p>Chiar și în situația în care beneficiarul suferă de o boală incurabilă se impune efectuarea unei autopsii, tocmai pentru a se verifica dacă rezidentul a beneficiat de tratamentul corespunzător diagnosticului, iar comportamentul personalului a venit în sprijinul beneficiarului și nu în detrimentul acestuia, pornind de la premisa că acesta nu va mai putea fi salvat.</p> <p>3. Răspuns la întrebarea a 3-a:</p> <p>Codul de procedură penală răspunde la această întrebare. Astfel art. 289 alin. (9) C.proc.pen prevede că: <i>Plângerea greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite organului competent, pe cale administrativă.</i></p> <p>În situația expusă de șeful centrului, când organele judiciare nu vor să preia sesizarea cu privire la decesul beneficiarului, șeful de centru are posibilitatea să se adreseze direct Parchetului.</p> <p>În baza art. 289 C.proc.pen., Parchetul va direcționa, pe cale administrativă, această sesizare direct organului judiciar competent teritorial și material, în vederea deschiderii dosarului și efectuării urmăririi penale.</p> <p>Concluzie generală:</p> <p>Pentru întrebarea 1 și 2: Efectuarea unei autopsii în cazul decesului beneficiarului garantează respectarea drepturilor acestuia, fiind o măsură de protecție.</p> <p>Pentru întrebarea a 3-a: Sesizarea poate fi adresată direct Parchetului, iar acesta va trimite dosarul pe cale administrativă către organul judiciar competent.</p>
Domeniu	Juridic
Tip serviciu	Opinie juridică

